

Crna Gora

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

Broj: 304 - 27/13 - 2

Podgorica, 17. 06. 2013. godine

PODGORICA

PREDMET: Informacija o Predlogu sporazuma o naknadama za korišćenje prirodnih resursa u svrhu proizvodnje električne energije

Predsjednik Opštine Nikšić je aktom, br. 02-031-640 od 10.06.2013. godine, dostavio ovom ministarstvu **Predlog sporazuma o naknadama za korišćenje prirodnih resursa u svrhu proizvodnje električne energije**, kojim se predviđa da Opština Nikšić i Hidroelektrana Trebišnjica regulišu obaveze u vezi sa plaćanjem naknade za korišćenje hidroakumulacionog objekta – Bilećkog jezera po osnovu Zakona o naknadama za korišćenje prirodnih resursa u svrhu proizvodnje električne energije („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 85/03 i 78/11), a koji se prilaže. Navedenim aktom se traži da ovo ministarstvo Predlog sporazuma proslijedi Vladi Crne Gore uz očekivanje da će Vlada dati saglasnost da Opština Nikšić zaključi Sporazum, na osnovu koga bi predviđena sredstva po osnovu naknade bila direktno uplaćivana u budžet Opštine Nikšić.

Povodom predmetnog sporazuma ovo ministarstvo ističe sljedeće:

U konkretnom radi se o jednom od više do sada neriješenih pitanja u odnosima sa BiH (Republikom Srpskom) u dijelu koji se odnosi na korišćenje hidroenergetskog potencijala sliva rijeke Trebišnjice. Do neriješenih odnosa je došlo izgradnjom i puštanjem u rad hidroelektrane Grnčarevo (HE Trebinje I) 1967. godine, koja je sagrađena i na teritoriji Crne Gore - potapanjem dijela njene teritorije zbog potreba hidroakumulacije Grnčarevo, poznate sada kao Bilećko jezero, bez saglasnosti Skupštine Socijalističke Republike Crne Gore, koja saglasnost je po tadašnjem (saveznom) Osnovnom zakonu o vodama („Sl list SFRJ“, br. 13/65) bila obavezna. Po tom osnovu, po međunarodnom pravu, Crna Gora ima pravo na kompenzaciju, a to znači i na učešće u proizvedenoj električnoj energiji srazmjerno količini vode, kojom se Bilećko jezero puni sa teritorije Crne Gore, a najmanje srazmjerno površinji njene teritorije u ukupnoj površini jezera, a takođe i na

naknade koje se uobičajeno plaćaju po tom osnovu kako u Crnoj Gori tako i u Republici Srpskoj.

Poznato je da je u posljednjih 10-tak godina aktuelizovano pitanje raspodjele hidro-energetskog potencijala sliva rijeke Trebišnjice. Tim pitanjem najviše se bavila Elektroprivreda Crne Gore, a posebno ekspertski tim obrazovan od strane Vlade Crne Gore, a u zadnjih nekoliko godina i ovo ministarstvo.

Pravi i međunarodnim dokumentima predviđeni put u rješavanju tih pitanja je zaključivanje međusobnog sporazuma ili ugovora o upravljanju vodama od zajedničkog interesa kao krovnog pravnog dokumenta između Crne Gore i BiH.

Napominjemo da je za zaključivanje takvog ugovora prvi put od strane Bosne i Hercegovine pokrenuta inicijativa 2004. godine preko državne zajednice Srbija i Crna Gora, a drugi put Notom Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, no. 08/1-31-6864-1/10 od 19. aprila 2010. godine, preko Ambasade Crne Gore u Sarajevu. Oba puta Vlada Crne Gore je ozbiljno shvatila pokrenute inicijative - utvrdila prvi put platformu, a drugi put osnove za pregovore, formirala timove za pregovore, a drugi put i svoj nacrt ugovora koji treba zaključiti (vidi sjednicu Vlade od 22.07.2010. godine) i o tome preko Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore diplomatskim putem obavijestila BiH stranu, tražeći i prvom i drugom prilikom da BiH kao podnosilac inicijative zakaže prvi sastanak ovlašćenih predstavnika dvije država, ali bez uspjeha. Čak što više u vezi sa svim tim ovo ministarstvo nema nikakvu povratnu informaciju.

Za zaključivanje navedenog ugovora će očigledno biti potrebno još puno vremena, a iz dostavljenog predloga sporazuma proizilazi da je Hidroelektrana Trebišnica spremna da odmah počne sa plaćanjem predmetne naknade, pa čak i u prethodnom periodu počev od donošenja odnosnog zakona Republike Srpske iz 2003. godine.

Stoga, a budući da se ovdje radi o plaćanju nespornog dijela obaveza po osnovu korišćenja Bilećkog jezera za proizvodnju električne energije, koja se na određeni način plaćala i za vrijeme trajanja zajedničke države do 1992. godine, logično se nameća potreba da se nađe način da se predmetna obaveza realizuje kao **privremeno rješenje** do konačnog rješavanja svih pitanja od značaja za činjenicu izgradnje i funkcionisanja HE Trebinje I.

Kada je riječ o predmetnoj naknadi valja napomenuti da je propisima Republike Srpske, osim plaćanja ove naknade prema Zakonu o naknadama za korišćenje prirodnih resursa u svrhu proizvodnje električne energije, predviđeno da se plaća i posebna vodna naknada za proizvodnju električne energije dobijene korišćenjem hidroenergije po osnovu Zakona o vodama i Odluke o stopama posebnih vodnih naknada Republike Srpske.

Plaćanje ovih naknada je na sličan način regulisano i propisima u Crnoj Gori. U tom smislu osnov za plaćanje te naknade, dat je u članu 7 st. 4 i 5 Zakona o finansiranju upravljanja vodama („Sl. list RCG“, br. 65/08), kojima je propisano da se ta naknada, na međudržavnom vodotoku, plaća prema količini proizvedene električne energije od vode

kojom se hidroakumulacija neposredno puni vodom sa teritorije Crne Gore, **ako međudržavnim ugovorom nije drukčije određeno** (stav 4). U skladu sa istim članom zakona ova naknada se takođe plaća i za korišćenje vode u izuzetno povoljnim prirodnim uslovima, korišćenjem hidroakumulacija, prema zapremini (m³) hidroakumulacije ili njenog dijela utvrđenoj tehničkoj dokumentaciji (stav 5). Prema članu 2 Odluke o visini i načinu obračunavanja vodnih naknada i kriterijumima i načinu utvrđivanja stepena zagađenosti voda („Sl. list RCG“, br. 29/09), navedena naknada se plaća prema visini naknade koja za proizvodnju električne energije na pragu elektrane iznosi 0,0001 € /kWh, a za korišćenje vode u izuzetno povoljnim prirodnim uslovima, korišćenjem hidroakumulacija 0,0006 €/m³. Sredstva po osnovu predmetne naknade prema članu 4 stav 2 Zakona o finansiranju upravljanja vodama i članu 28 Zakona o finansiranju lokalne samouprave („Sl. list RCG“, br. 42/03 i „Sl. list CG“, br. 5/08 i 74/10), čine prihod budžeta Crne Gore i lokalne samouprave, u konkretnom slučaju Opštine Nikšić, u srazmjeri 30% : 70%.

I po propisima i Crne Gore i Republike Srpske obveznik naknade sam obračunava i plaća te naknade bez zaključivanja ugovora odnosno sporazuma ili donošenja rješenja od strane državnog organa, a u skladu sa propisima koji regulišu obračun i plaćanje tih naknada.

Ukoliko bi se predmetni sporazum prihvatio kao instrument za privremeno rješavanje neriješenih međusobnih odnosa u korišćenju voda u slivu rijeke Trebišnice, onda bi ovaj sporazum trebalo tretirati kao međunarodni ugovor u smislu člana 7 stav 4 Zakona o finansiranju upravljanja vodama Crne Gore, koji predviđa da se predmetna naknada na međudržavnom vodotoku može plaćati i drugačije nego što je to tim zakonom predviđeno, ako je međunarodnim ugovorom drukčije određeno. Međutim, i u slučaju da se Vlada opredijeli za davanje saglasnosti na zaključivanje predmetnog sporazuma, smatramo da bi isti trebalo korigovati na sljedeći način:

- Naslov sporazuma bi trebalo preformulisati tako da glasi: "Sporazum o plaćanju naknade za korišćenje hidroakumulacionog objekta Bilećko jezero u svrhu proizvodnje električne energije";
- U članu 1 riječi: "voda iz Bilećkog jezera" treba zamjeniti riječima: "hidroakumulacionog objekta Bilećko jezero";
- U članu 4 riječi: "2014. godine" treba zamjeniti riječima: "prvog januara 2014. godine";
- Posle člana 4 treba dodati novi član 5 koji glasi: "Stranke saglasno izjavljuju da se ovim sporazumom ne ulazi u pravo i obaveze koje se odnose na plaćanje i eventualno drugih naknada po osnovu korišćenja voda Bilećkog jezera za proizvodnju električne energije, niti se ima za cilj da se prejudicira konačno uređenje međusobnih odnosa koji se odnose na predmetnu problematiku između Crne Gore i Republike Srpske (BIH).";
- Dosadašnji članovi 5 i 6 postaju članovi 6 i 7.